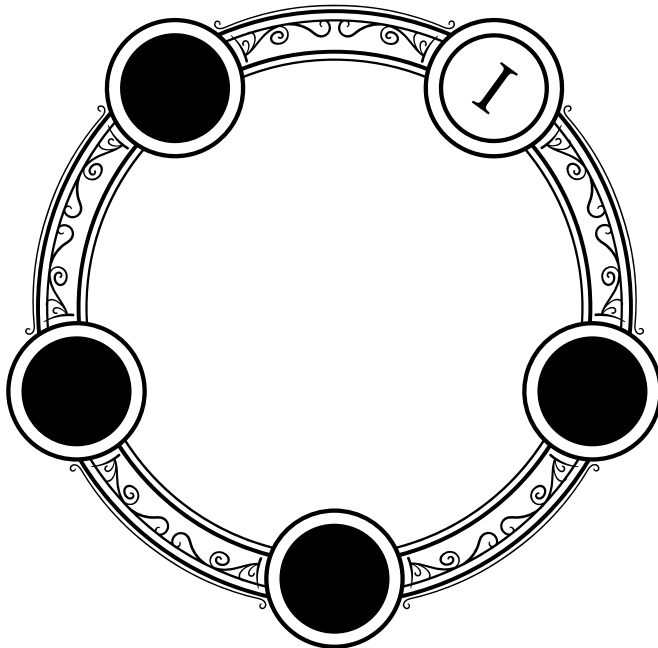

Edicija:
KLASIČNE PRIČE

Knjiga 1: KLASIČNE KRATKE PRIČE

ZA IZDAVAČA

*Marko Đorđević
Aleksandar Bradić*

UREDNIK

Aleksandar Bradić

PREVOD

Slavica Jovanović

LEKTURA I KOREKTURA

Marija Filipović

ILUSTRACIJE U KNJIZI

Marko Đorđević

BIOGRAFIJE

Aleksandar Bradić

**GRAFIČKO UREĐENJE
KNJIGE I DIZAJN KORICA**

Marko Dinić

**PRELOM TEKSTA I
PRIPREMA ZA ŠTAMPU**

Marko Dinić

ŠTAMPA

Grafostil, Kragujevac

TIRAŽ

600

Copyright © za srpsko izdanje – Narator

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111(100)-32(082.2)

821.161.1-32(082.2)

821.112.2(436)-32

KLASIČNE kratke priče. [Knj. 1] / [urednik Aleksandar Bradić] ; [prevod Slavica Jovanović] ; [ilustracije Marko Đorđević] ; [biografije Aleksandar Bradić]. - 1. izd. - Azanja : Narator, 2023 (Kragujevac : Grafostil). - 510 str. : ilustr. ; 24 cm. - (Edicija Klasične priče / [Narator] ; knj. 1)

Portreti autora. - Tiraž 600. - Napomene uz tekst. - Sadrži biobibliografske podatke o autorima uz tekst.

ISBN 978-86-82840-00-8

Klasične kratke priče

COBISS.SR-ID 130776585

*Prvo izdanje:
Decembar 2023. godine*

Izdavač:

Narator izdavaštvo

Karađorđeva 125

Azanja, Smederevska Palanka

Telefon: 065/4545-905

info@narator.rs

www.narator.rs

KLASIČNE
kratke
PRIČE

Sadržaj

OSKAR VAJLD	
SREĆNI PRINC	7
SLAVUJ I RUŽA	19
O PISCU	27
ANTON PAVLOVIČ ČEHOV	
KAMELEON	31
TIKET ZA LUTRIJU	35
OPKLADA	41
O PISCU	51
STIVEN VINSENT BENET	
DŽONI PAJ I UBICA BUDALA	53
KRV MUČENIKA	81
O PISCU	103
O. HENRI	
POSLEDNJI LIST	105
OTKUP CRVENOG POGLAVICE	113
O PISCU	119
LAV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ	
BOG VIDI ISTINU, ALI ČEKA	123
TRI PITANJA	133
O PISCU	139
RIČARD KONEL	
REPUTACIJA	143
PRINC IMA ZAUŠKE	163
O PISCU	180
KEJT ŠOPEN	
DEZIREINA BEBA	183
OPORAVAK	191
O PISCU	195
FRENK STOKTON	
GRIFON I MLADI VIKAR	199
DAMA ILI TIGAR?	215
O PISCU	224
SAKI	
GOZBA ZA NEPRIJATELJA	227
O PISCU	224
HENRI LOUSON	
TRAŽEN OD POLICIJE	235
PASTIROVA ŽENA	253
O PISCU	263

D. H. LORENS

POBEDNIK KONJIČA ZA LJULJANJE	265
O PISCU	287

ŠARLOT PERKINS GILMAN

DA SAM MUŠKARAC	289
O PISCU	297

H. G. VELS

ZEMLJA SLEPIH	301
O PISCU	330

DŽEK LONDON

LJUBAV PREMA ŽIVOTU	334
ZAPALITI VATRU	359
O PISCU	377

ČARLS DIKENS

BARON OD GROGZVIGA	381
O PISCU	395

VAŠINGTON IRVING

RIP VAN VINKL	397
O PISCU	417

FRANC KAFKA

UMETNIK GLADI	421
O PISCU	433

MARK TVEN

PRIČA JEDNOG PSA	437
O PISCU	449

ALEKSANDAR I. KUPRIN

KAIN	453
UVREDA	465
O PISCU	485

NATANIJEL HOTORN

BELEG	489
O PISCU	509

Srećni Princ

isoko iznad grada, na visokom postolju, stajala je statua Srećnog Princa. Sa svih strana bio je ukrašen tankim listovima čistog zlata; umesto očiju, imao je dva blistava safira, a veliki rubin sijao mu je na balčaku.

Svi su mu se zaista mnogo divili.

„Lep je poput vetrokaza...”, primetio je jedan od gradskih odbornika, koji je želeo da bude doživljen kao osoba sa umetničkim ukusom. „...Samo ne toliko koristan”, dodao je, plašeći se da ljudi ne pomisle da je nepraktičan, što definitivno nije bio slučaj.

„Zašto ne možeš biti poput Srećnog Princa?”, upita majka svog malog sina, koji je bezrazložno plakao. „Srećni Princ nikada ne plače bez razloga.”

„Drago mi je da postoji bar neko na ovom svetu ko je zaista srećan”, promrmljao je razočarani čovek zureći u prelepu statuu.

„Izgleda baš kao anđeo”, rekoše siročići dok su izlazili iz katedrale u svojim blistavim crvenim ogrtačima i čistim belim haljinama.

„Kako znate?”, upita učitelj matematike. „Nikada niste videli anđela.”

„Ah! Ali jesmo u snovima”, odgovoriše deca, a učitelj matematike se namršti i uozbilji, jer nije odobravao da deca sanjaju.

Jedne noći je nad gradom proleteo mali lastavić. Njegovi prijatelji odleteli su u Egipat šest nedelja ranije, dok je on ostao, zaljubljen u prelepu trsku. Upoznao ju je tokom ranog proleća,

kada je jurio rekom za velikim žutim moljcem – i bio je toliko privučen njenim vitkim strukom da je zastao da porazgovara.

„Da li da te volim?“, upitao je lastavić, koji je voleo da odmah pređe na stvar. Trska mu se duboko poklonila. Obletao je oko nje, krilima dodirujući vodu i praveći srebrne talase. To udvaranje je trajalo čitavog leta.

„To je smešna veza“, cvrkutale su ostale laste. „Ona nema imovinu a ima previše rodbine...“ I zaista, reka je bila prepuna trske.

Sa dolaskom jeseni, sve laste odleteše.

Nakon što su otišle, postao je usamljen i njegova draga ga je počela zamarati. „Ona ne razgovara“, rekao je, „i bojim se da je koketa, jer uvek flertuje sa vetrom.“ I zaista, kad bi dunuo vetar, trska je pravila najgracioznije naklone. „Razumem da se odomaćila“, nastavio je, „ali ja volim da putujem, i moja žena bi, prirodno, trebalo takođe da voli da putuje.“

„Hoćeš li otići sa mnom?“, konačno je upita.

Ali trska, koja je bila jako vezana za dom, odmahnu glavom.

„Prevarila si me!“, uzviknuo je. „Odlazim da vidim piramide. Zbogom!“

Leteo je čitavog dana i tokom noći stigao u grad.

„Gde da se smestim?“, pitao se. „Nadam se da se grad pripremio.“

Onda je ugledao statuu na visokom postolju.

„Smestiću se tamo!“, uskliknuo je. „To je dobra pozicija, sa puno svežeg vazduha.“ Sleteo je baš između stopala Srećnog Princa.

„Imam zlatnu spavaću sobu”, reče meko sebi dok je razgledao naokolo i spremao se za spavanje. Ali taman kada je spustio glavu pod krilo, nakvasi ga velika kap.

„Kako neobično!”, uzviknu. „Nema nijednog oblačka na nebu, zvezde su jasne i svetle, a ipak, pada kiša. Klima na severu Evrope je zaista užasna. Trska je volela kišu, ali to je, prosto, bila njena sebičnost.”

Onda pade još jedna kap.

„Koja je korist od statue ako ne može da zaštiti od kiše?”, reče. „Moram da potražim dobar dimnjak”. Bio je rešen da odleti odatle.

Ali pre nego što je uspeo da raširi krila, pade i treća kap. On pogleda gore i vide... Ah! Šta li je video?

Oči Srećnog Princa behu pune suza, i one su tekle niz njegove zlatne obraze. Lice mu beše toliko lepo na mesečini da je lastavić bio pun sažaljenja.

„Ko si ti?”, upita.

„Ja sam Srećni Princ.”

„Zašto onda plačeš?”, upita lasta. „Nakvasio si me.”

„Kad sam bio živ i imao ljudsko srce”, poče statua, „nisam znao šta su suze, jer sam živeo u palati Sansusi*, gde tuzi nije bilo dozvoljeno da uđe. Tokom dana bih se igrao sa prijateljima u bašti a uveče plesao u velikoj dvorani. Oko bašte se protezao veoma visok zid, ali me nikada nije zanimalo da pitam šta se nalazi iza njega. Sve u vezi sa mnom bilo je prelepo. Moji dvorjani su me zvali Srećni Princ – i zaista bejah srećan, ako se zadovoljstvo može smatrati srećom. Tako sam živeo i tako sam umro. Sada kada sam umro, postavili su me ovde visoko, da mogu da vidim svu ružnoću

---

* Franc. *Sanssouci* („bez brige“) je čuvena rokoko palata, izgrađena u periodu 1745—1747, u blizini grada Potsdam u Nemačkoj (prim.prev.)

i nesreću mog grada i, iako mi je srce od olova, ne mogu a da ne plačem.”

„Šta? Zar i ono nije od čistog zlata?“, zapita se lastavić u sebi, budući da je smatrao nepristojnim da tako nešto pita naglas.

„Daleko...“, nastavi statua tihim, melodičnim glasom, „daleko u maloj uličici, nalazi se siromašna kuća. Jedan od prozora je otvoren i kroz njega mogu da vidim ženu kako sedi za stolom. Lice joj je mršavo i umorno, ima grube, crvene ruke izbodene iglom, jer je krojačica. Ona veze pasifloru* na satenskoj haljini za najlepšu od kraljičinih dvorskih dama, koja će je nositi na sledećem dvorskom balu. Na krevetu u uglu sobe leži njen bolesni sin. Ima groznicu i traži pomorandže. On plače jer njegova majka nema da mu da ništa osim rečne vode. Lasto, lasto, lastaviću, zar joj nećeš odneti rubin sa mog balčaka? Moja stopala su pričvršćena za postolje i ne mogu da se pomerim.”

„Čekaju me u Egiptu“, reče lastavić. „Moji prijatelji lete Nilom uzduž i popreko i razgovaraju sa velikim lotosovim cvećem. Uskoro će otići da spavaju u grobnici velikog kralja. I sam kralj je tamo u svom obojenom sarkofagu, zamotan u žuto platno i balzamovan začinima. Oko vrata mu je lanac bleдозelenog žada i ruke su mu kao uvelo lišće.”

„Lasto, lasto, lastaviću“, poče Princ, „hoćeš li ostati jedno veče sa mnom i biti moj glasnik? Dečak je toliko žedan, a majka tako tužna.”

„Mislim da mi se ne dopadaju dečaci“, reče lastavić. „Prošlog leta na reci, bila su dva neprijatna dečaka, vodeničarevi sinovi, koji

---

* Pasiflora (lat. Passiflora) je zeljasta biljka iz familije Passifloraceae, može se sresti širom tropskih šuma i pustinja, pa se njene vrste ne nalaze u prirodi na teritoriji naše zemlje. Najpoznatija vrsta je marakuja, odnosno pasiflora, koja je jestiva, a naziv je dobila po latinskoj reči passio (patnja) i odnosi se na Isusovu patnju, odnosno krunu i reči flos (cvet). Na našim prostorima se naziva još i Hristov venac. (prim. ur.)

su me stalno gađali kamenjem. Nikada me nisu pogodili, naravno, jer mi, laste, letimo isuviše dobro za tako nešto, a ja potičem iz porodice poznate po svojoj okretnosti; ali ipak, to je bio znak nepoštovanja.”

Ali Srećni Princ beše toliko tužan da se mala lasta sažali.

„Ovde je veoma hladno”, reče, „ali ostaću večeras sa tobom i biću tvoj glasnik.”

„Hvala ti, lastaviću”, reče Princ.

Tako lasta uze veliki rubin sa prinčevog mača u svoj kljun i polete sa njim preko krovova grada.

Preletela je preko tornja katedrale, ukrašene belim mermernim statuama anđela, prošla pored palate i čula zvuke plesa. Prelepa devojka je izašla na balkon sa svojim voljenim. „Kako su divne zvezde!”, rekao joj je on. „I kako je ljubav lepa!”

„Nadam se da će moja haljina biti spremna do dvorskog bala”, odgovorila je. „Tražila sam da se na njoj izveze pasiflora, ali su krojačice tako lenje.”

Preleteo je lastavić preko reke i video fenjere okačene na jarbolima brodova. Preko geta, gde se stari ljudi cenjkaju i mere novac na bakarnim vagama. Konačno, stiže do stare kuće i pogleda unutra. Dečak se grozničavo prevrtao po krevetu a majka je zaspala od umora. Uskoči unutra i ostavi rubin na stolu pored ženinog naprstka. Zatim je nežno obletao oko kreveta, hladeći dečakovo čelo krilima.

„Kako mi je hladnije”, reče dečak, „mora da mi je bolje”, i uto pade u prijatan dremež.

Lastavić zatim odlete nazad Srećnom Princu i ispriča mu šta je učinio. „Čudno je”, primeti. „Osećam takvu toplinu, iako je hladno.”

„To je zato što si učinio dobro delo”, reče Princ. Lastavić razmisli o tome i zaspa – razmišljanje ga je uvek činilo pospanim.

Kad osvanu jutro, odlete do reke da se okupa. „Kako neobičan fenomen”, reče profesor ornitologije dok je prolazio mostom. „Lasta zimi!” I napisao je dugačak članak o tome u lokalnim novinama. Svi su ga citirali jer je bilo dosta reči koje nisu razumeli.

„Večeras idem u Egipat”, reče lastavić, obodren tom mišlju. Posetio je sve lokalne spomenike i dugo sedeo na vrhu crkvenog zvonika. Gde god da je sleteo, vrapci bi cvrkutali među sobom: „Kako ugledan stranac!”, a to mu se jako dopadalo.

Kada se uzdigao mesec, odlete nazad Srećnom Princu. „Imaš li bilo kakve poruke za Egipat?”, upita. „Upravo polećem.”

„Lasto, lasto, lastaviću”, reče mu Princ. „Ostani sa mnom još jednu noć.”

„Čekaju me u Egiptu”, odgovori lastavić. „Moji prijatelji će sutra odleteti do vodopada. Rečni konj tamo leži među rogozom i na velikom granitnom prestolu sedi bog Memnon. Cele noći gleda zvezde, i kada jutarnja zvezda zasija, on ispusti krik radosti i onda učuti. U podne do obale dolaze lavovi da se napiju vode. Imaju oči kao zeleni beril a njihovi urlici su glasniji od tutnjanja vodopada.”

„Lasto, lasto, lastaviću”, opet će Princ. „Daleko preko grada, vidim mladića u potkrovlju. Nagnut je nad stolom prekrivenim papirima i u čaši pored njega su uvele ljubičice. Kosa mu je smeđa i oštra, usne crvene kao nar, i ima krupne, sanjalačke oči. Pokušava da završi predstavu za upravnika pozorišta, ali mu je suviše hladno da bi nastavio. Nema više vatre u kaminu a glad je učinila da se onesvesti.”

„Ostaću sa tobom još jednu noć”, reče lastavić, koji beše mekog srca. „Da mu odnesem još jedan rubin?”

„Avaj, nemam više rubina”, zavapi Princ. „Moje oči su jedino što mi je preostalo. Napravljene su od retkog safira, donesenog iz Indije pre hiljadu godina. Isključaj jedan od njih i odnesi mu ga. On će ga prodati zlataru i moći će da kupi hranu i ogrev i da završi svoju predstavu.”

„Dragi Prinče”, prozbori lastavić, „ne mogu to da uradim.” I zaplaka.

„Lasto, lasto, lastaviću”, na to će Princ, „uradi kako ti zapovedam.”

Tako lastavić isključa jedno prinčevo oko i odlete do studentovog potkrovlja. Bilo je jednostavno ući, jer na krovu beše rupa, kroz koju je ušao u sobu. Mladić je pokrio glavu rukama te nije čuo lepet krila, ali kada je podigao glavu, ugledao je prelepi safir kako leži među uvenulim ljubičicama.

„Počinju da me cene!”, uskliknuo je. „Ovo je od nekog velikog obožavatelja. Sada mogu da završim predstavu!” Izgledao je veoma srećno.

Narednog dana lastavić odlete do luke. Sedeo je na jarbolu velikog broda i posmatrao mornare kako konopcima izvlače velike sanduke iz skladišta. Uzviknuli bi: „Hej ho!” sa svakim podignutim kovčegom. „Idem u Egipat!”, uskliknu lastavić, ali niko nije mario. A kada se uzdigao mesec, vrati se nazad Srećnom Princu.

„Došao sam da ti kažem ‘zbogom’”

„Lasto, lasto, lastaviću”, reče Princ. „Ostani još jednu noć sa mnom.”

„Zima je”, poče lastavić, „i ledeni sneg će uskoro stići. U Egiptu, sunce greje visoke palme, krokodili lenjo leškare u blatu. Moji saputnici grade gnezdo u hramu Baalbek, dok ih posmatraju rumene i bele golubice, gugućuci međusobno. Dragi prinče, moram te napustiti, ali te nikada neću zaboraviti, i narednog proleća doneću ti dva prelepa dragulja da nadomestiš one koje si dao. Rubin će biti crveniji od ruže, a safir će biti plav poput velikog mora.”

„Na trgu dole”, uzvratu Srećni Princ, „stoji mala devojčica koja prodaje šibice. Ispustila je šibice u slivnik i sada su upropašćene. Ona plače jer će je otac tući ako ne donese nešto novca kući. Ona nema cipele ni čarape i gologlava je. Isključaj mi i drugo oko i daj joj da je otac ne bi tukao.”

„Ostaću još jednu noć sa tobom”, reče lastavić, „ali ti ne mogu isključati oko. Tada ćeš biti potpuno slep.”

„Lasto, lasto, lastaviću”, opet će Princ, „uradi kako ti zapovedam.”

I on uze i drugo prinčevo oko i obruši se dole. Proleteo je pored devojčice i spustio joj dragulj na dlan.

„Kako lep komad stakla!”, uskliknu devojčica i, smejući se, otrča kući.

Lastavić se vrati Princ. „Sada si slep”, reče, „tako da ću ostati sa tobom zauvek.”

„Ne, mala lasto”, uzvratu siroti Princ, „moraš otići u Egipat.”

„Ne, ostaću zauvek sa tobom”, reče lastavić i zaspao pod Prinčevim nogama.

Celog narednog dana sedeo je na Prinčevom ramenu, pričajući mu o neobičnim zemljama koje je posetio. Govorio je o crvenim ibisima koji u dugim redovima stoje duž obale Nila i hvataju zlatne ribe kljunovima, o sfingi koja je stara kao sam svet, živi u pustinji i

zna sve. O trgovcima koji polako hodaju pored svojih kamila i nose perle boje ćilibara u rukama. O kralju mesečevih planina koji je crn kao ebanovina i klanja se velikom kristalu. O velikoj zelenoj zmiji koja spava na palmama, a dvadeset sveštenika je hrani medenom tortom, i o Pigmejima koji plove velikim jezerom na ogromnim, ravnim listovima i uvek ratuju sa leptirima.

„Dragi mali lastaviću”, obrati mu se Princ, „pričaš mi o čudesnim stvarima, ali je još čudesnija patnja muškaraca i žena. Nema veće misterije od bede. Preleti preko moga grada, lastaviću, i kaži mi šta vidiš.”

I tako lastavić prelete preko velikog grada i vide bogate kako uživaju u svojim prelepim domovima, dok su im siromašni sedeli pred kapijom. Uletao je u mračne sokake, gde su bleđa lica izgledne dece bezvoljno gledala u tamnu ulicu. Ispod svoda mosta, dva dečaka su ležala zagrljena, pokušavajući da se ugrelu. „Kako smo gladni!”, rekoše.

„Ne smete tu da ležite!”, uzviknu stražar, i oni iskoraciše u kišu.

Zatim lastavić odlete nazad Princu i ispriča mu šta je video.

„Prekriven sam finim zlatom”, reče Princ. „Moraš ga skinuti, list po list, i dati ga mojim siromasima. Živi uvek misle da ih zlato može usrećiti.”

Lastavić skidaše list po list finog zlata sve dok Princ nije poprimio sasvim običan i siv izgled. Odnosio je list po list zlata siromašnima i dečja lica su se zarumenela. Smejali su se i igrali na ulici. „Sada imamo za hleb!”, vikali su.

Onda pade sneg i za snegom stiže i mraz. Ulice izgledahu kao sačinjene od srebra, sjajne i blistave. Dugačke ledenice, kao kristalni bodeži, visile su sa streha kuća. Svi su se kretali prekriveni krznom a mali dečaci su nosili grimizne kape i klizali se po ledu.

Jadnom malom lastaviću beše sve hladnije i hladnije, ali nije hteo da ostavi princa jer ga je previše voleo. Skupljao je mrvice ispred vrata pekare, kada ga pekar ne bi video, i pokušavao je da se ugrije mašući krilima.

Ali konačno, znao je da će umreti. Imao je snage da još jednom poleti i sleti na prinčevo rame „Zbogom, dragi moj prinče“, promrmlja. „Hoćeš li mi dopustiti da ti poljubim ruku?“

„Drago mi je da konačno ideš u Egipat, mali lastaviću!“, reče mu Princ. „Ostao si ovde previše dugo. Ali mi moraš poljubiti usne, jer te volim!“

„Nije Egipat mesto gde idem“, odgovori lastavić. „Idem u kuću smrti. Smrt je brat sna, zar ne?“

I on poljubi usne Srećnog Princa i pade mu pred noge, mrtav.

Začu se neobično krckanje unutar statue, kao da se nešto polomilo. Olovno srce je puklo na pola. Beše to neverovatno jak mraz.

Rano narednog dana gradonačelnik je šetao trgom u pratnji gradskih odbornika. Prolazeći pored postolja, podigao je glavu da pogleda statuu: „Pobogu! Srećni Princ izgleda tako ofucano.“

„Zaista, tako ofucano!“, uskliknuše gradski odbornici, koji su se uvek slagali sa gradonačelnikom. Popeše se da pogledaju.

„Rubin mu je ispaao sa mača, nestale su mu oči i više nije zlatan“, progovori gradonačelnik. „U stvari, malo je bolji od prosjaka.“

„Malo bolji od prosjaka“, složiše se odbornici.

„Čak mu je i mrtva ptica pod nogama!“, nastavi gradonačelnik. „Moramo zaista izdati proglas da pticama nije dozvoljeno da umiru ovde.“ Gradski službenik zabeleži predlog.

I tako skinuše statuu Srećnog Princa. „Pošto više nije lep, nije ni koristan”, reče profesor umetnosti na fakultetu.

Statuu istopiše u peći i gradonačelnik je održao Gradsko veće da odluče šta će se uraditi sa metalom. „Moramo imati drugu statuu, naravno,” reče, „i biće to statua koja predstavlja mene.”

„Mene!”, ogласi se i svaki od gradskih odbornika, i otpoče rasprava. Poslednje što sam čuo je da se i dalje raspravljaju.

„Kako neobična stvar”, začudi se nadzornik radnika u livnici. „Ovo slomljeno olovno srce se ne topi u peći. Moraćemo da ga bacimo.” I oni ga baciše na gomilu smeća, gde je ležao i mrtav lastavić.

„Donesi mi dve najdragocenije stvari iz grada”, zapovedi Bog jednom od svojih anđela. I anđeo mu donese olovno srce i mrtvu pticu.

„Ispravno si odabrao”, reče Bog, „jer u mom rajskom vrtu, mala ptica će večno pevati, a u mom zlatnom gradu – Princ će zauvek pronositi moju slavu.”